

GEMEENTE
VIJF
HEE
REN
LAN
DEN

Programmaboek planning en control-cyclus
2024

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
1.1 Doelstellingen programmaboek	2
1.2 Producten	2
1.3 Aandachtspunten	2
1.4 Technische vragen en inspreken burgers	3
1.5 Amendementen en moties	3
1.6 Communicatie	3
2. Structuur Planning & Control cyclus	4
2.1 Planning op hoofdlijnen	4
2.2 Vakanties en feestdagen	4
2.3 Planning per P&C product	4
2.3.1 Jaarstukken 2023	4
2.3.2 Bestuursrapportage	8
2.3.3 Kadernota 2025	10
2.3.4 Meerjarenbegroting 2025-2028 / Programmabegroting 2025	11

1. Inleiding

In het programmaboek Planning & Control 2024 beschrijven wij op hoofdlijnen de planning en control cyclus van de jaarstukken, bestuursrapportages, kadernota en begroting die wij in 2024 opstellen. Doel van dit programma is het informeren van de medewerkers, het management en bestuur over de planning en voorbereiding van de P&C producten.

1.1 Doelstellingen programmaboek

De doelstellingen van dit programmaboek bestaan uit het inzicht verschaffen aan het bestuur wat zij kunnen verwachten ten aanzien van de P&C producten en op welke wijze ze daarin worden betrokken. En inzicht verschaffen aan de organisatie wat er van hen wordt verwacht, hoe de rolverdeling is en wanneer er gegevens dienen te worden aangeleverd met het oog op een tijdige opstelling en afronding van de P&C producten.

1.2 Producten

In het programmaboek richten wij ons op de volgende P&C producten:

1. [Jaarstukken 2023](#)
2. [1^e en 2 Bestuursrapportages 2024](#)
3. [Kadernota 2025-2028](#)
4. [Meerjarenbegroting 2025-2028 / Programmabegroting 2025](#)

De P&C producten zijn integrale beleidsstukken. Het opstellen van deze producten is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Gegevens, informatie en analyse moeten door iedereen voor zijn/haar deel worden aangeleverd. De netwerkmanagers en hun vakteams, de teams Control en Financiën hebben daarin ieder hun eigen rol en verantwoordelijkheid. Een goede afstemming tussen de inhoud en het proces is daarom van belang.

Bij het opstellen van de beleidsteksten moet aandacht zijn voor de samenhang en onderlinge consistentie (een evenwichtige tekst en een eenduidige opbouw), maar ook voor de doelgroep waarvoor geschreven wordt, namelijk de leden van de gemeenteraad.

De P&C-cyclus is een zich herhalend voortdurend proces. De kadernota is als startpunt van een cyclus aan te wijzen, waarin de kaders worden vastgesteld waarbinnen de nieuwe begroting gaat worden opgesteld. De kadernota is het document om nieuw beleid en nieuwe (vervangings-) investeringen aan te melden. Er vindt dan een integrale afweging plaats over de inzet van de financiële middelen.

De kadernota wordt daarna uitgewerkt in de (meerjaren)-begroting. Na vaststelling van de begroting is er budget om de plannen ten uitvoer te brengen.

De bestuursrapportages zijn bijstuurmomenten gedurende het begrotingsjaar. Via deze documenten rapporteren we over de voortgang en realisatie van de doelstellingen, zowel inhoudelijk als financieel. Voor- en nadelen worden verwerkt in een bijgesteld begrotingsbeeld. We nemen geen nieuw beleid op via de bestuursrapportages.

Tot slot wordt de cyclus afgesloten via de Jaarstukken. Hierin leggen we (vakteams, netwerkmanagers, de organisatie als geheel) inhoudelijk en financieel verantwoording af over het afgelopen jaar.

1.3 Aandachtspunten

Hieronder hebben wij de bijzonderheden voor het jaar 2024 inzichtelijk gemaakt.

1. De verschillende P&C-documenten worden in de drie afzonderlijke commissies (RWD, WOS en AZ) behandeld. Nadat dit in 2023 voor het eerst is toegepast, wordt dit in 2024 verder doorgetrokken.

2. In de planning zijn voorlopige data voor het opstellen van beleidsteksten voor de begroting opgenomen. We onderzoeken nog de mogelijkheden om een “week van de begroting” te organiseren, waarin via snelkookpanssessies de teksten integraal worden opgesteld en afgestemd. Hierover worden jullie later nog geïnformeerd.
3. De 1^e bestuursrapportage 2024 en de jaarstukken 2023 behandelen wij gelijktijdig in de gemeenteraad. Beide rapportages zijn namelijk verantwoordingsdocumenten, de een over het lopende jaar en de ander over het afgelopen jaar. Verder worden de structurele effecten uit deze beide documenten meegenomen in het financieel beeld dat in de kadernota 2024 is opgenomen.
4. Bij de kadernota en meerjarenbegroting wordt het investeringsprogramma meerjarig weergegeven. We constateren dat investeringen niet altijd conform de planning worden gerealiseerd, wat leidt tot onderuitputting. Het is daarom essentieel om van het lopende investeringsprogramma en nieuwe investeringsaanvragen de noodzaak en haalbaarheid van de grootte van het investeringsbedrag en van het jaar of jaren van uitvoering te toetsen. Dit leidt tot een realistischere spreiding van de investeringen over de komende jaarschijven en juiste weergave van de kapitaallasten in de gemeentelijke begroting. We vragen de nieuwe investeringsplanning uit bij het proces van de kadernota.
5. Wij informeren de raad via de P&C-documenten of indien nodig via afzonderlijke raadsinformatiebrieven over de gevolgen van de meicirculaire en septembercirculaire en verwerken dit met bijbehorend begrotingswijziging in de jaarschijven 2024-2028. De septembercirculaire en de actualisatie van de kapitaallasten worden in de 2^e bestuursrapportage verwerkt.

1.4 Technische vragen en inspreken burgers

Raadsleden hebben de mogelijkheid om schriftelijk technische vragen over P&C producten te stellen. Financiën stemt de planning en wijze van beantwoording van deze vragen af met de Griffie, die dit beschikbaar stelt aan de raad. Een concept van deze planning is opgenomen in de planningen van de P&C producten. Het staat de raad uiteraard vrij om technische vragen na de gestelde termijn in te dienen. Het college kan dan niet garanderen dat deze dan voor de raadsbehandeling worden beantwoord.

Daarnaast is er bij de kadernota en de meerjarenbegroting de mogelijkheid voor organisaties en burgers om in te spreken bij de raad. Dit wordt betrokken bij de beeldvormende raadsbehandeling van het betreffende P&C product.

1.5 Amendementen en moties

Voor de behandeling van de P&C producten in de raad hebben fracties de mogelijkheid om moties en amendementen aan te leveren. Van de ambtelijke organisatie verwachten wij dat zij zo nodig een bestuurlijke reactie (op inhoud en financieel technische uitvoerbaarheid) geven aan het college waarin de motie of het amendement al dan niet wordt ontraden.

1.6 Communicatie

Aan de hand van de volgende activiteiten wordt het programmaboek en de daarbij behorende planning onder de aandacht gebracht:

- het plaatsen van het programmaboek op de JIP site Financiën
- het opstellen van een P&C kalender op de JIP site Financiën
- bespreken van de planning en de stand van zaken in de domeinoverleggen en portefeuillehoudersoverleggen
- het communiceren van cruciale data, zoals deadlines voor aanleveringen, via de pantry's
- het uitsturen van een seipost door de directie over de data en deadlines
- het plaatsen van berichten op JIP.

2. Structuur Planning & Control cyclus

2.1 Planning op hoofdlijnen

In onderstaand overzicht wordt per P&C product de behandeling in het college en de gemeenteraad weergegeven.

P&C-product	College	Commissie	Raad
Jaarstukken 2023	21 mei 2024	25, 26, 27 juni 2024	4 juli 2024
1 ^e Bestuursrapportage	21 mei 2024	25, 26, 27 juni 2024	4 juli 2024
Kadernota 2025	28 mei 2024	25, 26, 27 juni 2024	9 juli 2024
Begroting 2025	24 september 2024	15, 16, 17 oktober 2024	7 november 2024
2 ^e Bestuursrapportage	17 september 2024	15, 16, 17 oktober 2024	14 november 2024

2.2 Vakanties en feestdagen

Vakantie	Van	Tot en met
Kerstvakantie	23 december 2023	7 januari 2024
Voorjaarsvakantie	17 februari 2024	25 februari 2024
Goede Vrijdag en Pasen	29 maart 2024	1 april 2024
Koningsdag	27 april 2024	27 april 2024
Meivakantie (incl. Bevrijdingsdag)	27 april 2024	5 mei 2024
Hemelvaartsdag	9 mei 2024	9 mei 2024
Pinksteren	19 mei 2024	20 mei 2024
Zomervakantie	13 juli 2024	25 augustus 2024
Herfstvakantie	26 oktober 2024	3 november 2024
Kerstvakantie	21 december 2024	5 januari 2025

2.3 Planning per P&C product

2.3.1 Jaarstukken 2023

Met de jaarstukken legt het college verantwoording af aan de gemeenteraad over het in de programmabegroting vastgestelde beleid en beheer. De jaarstukken 2023 stellen wij op conform de programmabegroting 2023 en de eisen die het BBV en ons eigen beleid (zoals de financiële verordening) hieraan stellen.

Onderdelen jaarstukken

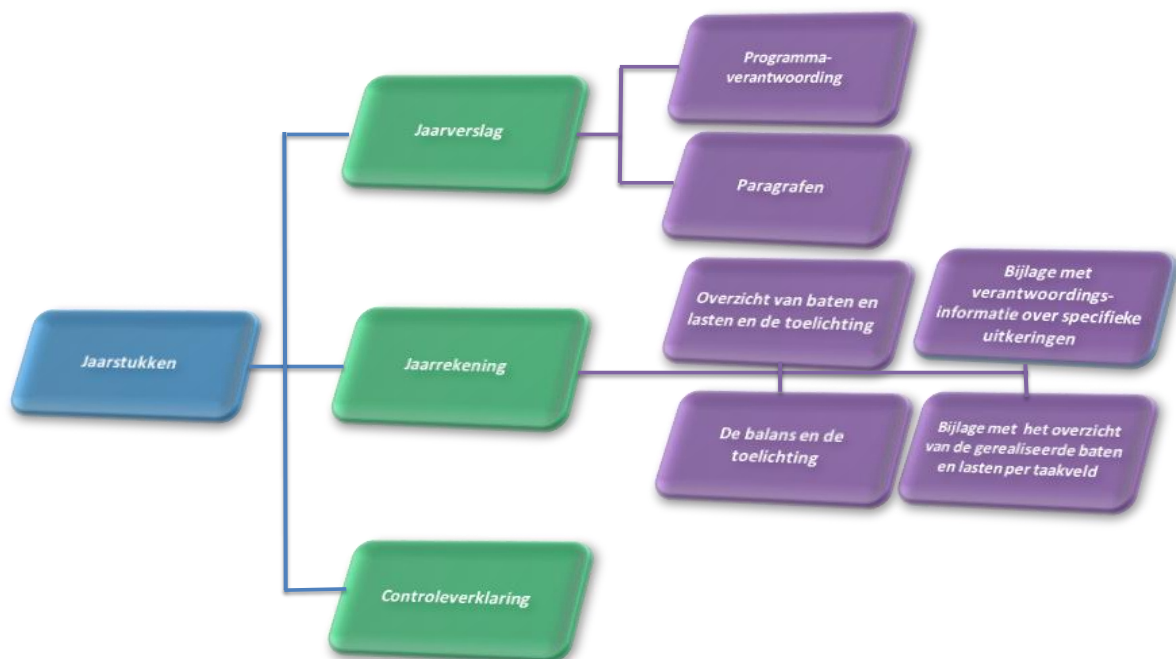
In de jaarstukken wordt het beleidsmatige en cijfermatige deel integraal gepresenteerd. De bevindingen ten aanzien van de financiële resultaten moeten (zoveel mogelijk) in lijn liggen met de beleidsinhoudelijke resultaten. Belangrijke afwijkingen in financiële zin moeten ook vergezeld gaan van een beleidsinhoudelijke toelichting.

Het **jaarverslag** bestaat uit de programmaverantwoording en de paragrafen. In de programmaverantwoording leggen wij beleidsinhoudelijke verantwoording af over de realisatie van de programma's. Per programma geven wij inzicht in de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd (in combinatie met de verplichte beleidsindicatoren), wat daarvoor is gedaan en wat het heeft gekost en opgeleverd. We passen dezelfde structuur toe als bij de programmabegroting 2023.

De **paragrafen** bevatten verantwoordingsinformatie met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten en de lokale heffingen.

De **jaarrekening** bevat per programma een toelichting op de financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting en de balans met toelichting.

In de jaarstukken nemen wij naast de verantwoordingsinformatie ook de **controleverklaring** van de accountant inzake de controle van de jaarrekening op.

Positief rekeningsaldo

Wanneer de jaarrekening afsluit met een positief rekeningsaldo wordt dit saldo, behoudens afspraken inzake bestemming zoals storting van het overschot Sociaal Domein in de reserve Sociaal Domein en voorstellen voor budgetoverheveling, in de Algemene reserve gestort.

Budgetoverhevelingen

Bij de jaarstukken staan wij slechts bij hoge uitzondering budgetoverhevelingen toe. Voorwaarden voor budgetoverheveling zijn:

- Het betreft uitsluitend incidentele budgetten
- Het betreft een verplichting aan derden (bijvoorbeeld een externe bijdragen, ontvangen subsidie of gedane toezeggingen)
- Geen overheveling van personeelskosten, vacatureruimte of kapitaallasten.
- Het doel van het budget blijft ongewijzigd, dat wil zeggen het budget uit 2023 kan in 2024 niet voor een ander beleidsdoel ingezet worden.
- Er is een uitvoeringsplan met een concrete planning.

NB: budgetoverhevelingen worden alleen uitgevoerd bij een voldoende hoog positief rekeningsaldo.

Planning

Jaarrekening 2023		
Startdatum:	Einddatum:	Actie:
9-11-2023		Start jaarrekening 2023
13-11-2023		Starten schrijven teksten + afstemming PFH
	26-1-2024	Deadline aanlevering teksten
29-1-2024	2-2-2024	Vervolggesprekken
29-1-2024	2-2-2024	Redigeren communicatie
5-2-2024	7-2-2024	Aanlevering DMT
	12-2-2024	1e Behandeling DMT
12-2-2024	16-2-2024	Verwerken terugkoppeling DMT
19-2-2024	21-2-2024	Aanlevering DMT
	26-2-2024	2e Behandeling DMT
26-2-2024	1-3-2024	Verwerken terugkoppeling DMT
	5-3-2024	Deadline aanlevering college
	12-3-2024	1e behandeling in college
12-3-2024	22-3-2024	Verwerken terugkoppeling college
29-4-2024	1-5-2024	Aanlevering DMT
	6-5-2024	Vaststelling DMT
6-5-2024	10-5-2024	Verwerken terugkoppeling DMT
	14-5-2024	Deadline aanlevering college
	21-5-2024	Vaststelling in college
	8-6-2024	Behandeling agendacommissie
8-6-2024	3-7-2024	Technische vragen beantwoorden raadsleden
	11-6-2024	Auditcommissie
	25-6-2024	Commissie Ruimte, Wonen en Duurzaamheid (RWD)
	26-6-2024	Commissie Welzijn, Onderwijs en Sport (WOS)
	27-6-2024	Commissie Algemene Zaken (AZ)
	4-7-2024	Behandeling/Vaststelling Gemeenteraad

2.3.2 Bestuursrapportage

Tweemaal per jaar bieden wij aan de raad een bestuursrapportage over het lopende begrotingsjaar. Met de bestuursrapportage actualiseren wij de programmabegroting en geven de raad de gelegenheid om in het lopende jaar bij te sturen. Dit vindt plaats via een begrotingswijziging.

De inrichting van de bestuursrapportage sluit aan bij de programma indeling van de begroting, dat wil zeggen naar taakvelden.

De bestuursrapportage wordt gevormd door bijdragen vanuit de teams, die vooraf zijn afgestemd met de verantwoordelijke portefeuillehouders en eventueel directieleden. De afwijkingen worden gemeld via het formulier begrotingsafwijkingen.

Spelregels

- Wij rapporteren over de beleidsmatige (beleidsdoelen en –activiteiten) en financiële (baten en lasten) afwijkingen op de programma's, kredieten/investeringen, reserves, voorzieningen en verbonden partijen (ook over ontwikkelingen).
- Wij melden ook afwijkingen als gevolg van herziene beschikkingen van het rijk en of de provincie.
- Budgettair neutrale afwijkingen binnen een programma hebben niet de goedkeuring van de raad nodig en worden afgedaan door het college of -indien het een mutatie binnen een taakveld betreft- de budgethouder. Financiële verschuivingen tussen programma's leggen wij daarentegen wel aan de raad ter goedkeuring voor.
- De afwijkingen moeten voldoen aan de **3 O's** (onvermijdelijk, onvoorzienbaar, onuitstelbaar).
Van **onvermijdelijk** is sprake wanneer het gaat om uitgaven op basis van een wet, contract of overeenkomst, een zwaarwegende politieke toezegging en of politiek belang.
Bij **onvoorzien** betreft het uitgaven die niet gepland hadden kunnen worden. Voorbeelden van onvoorziene uitgaven zijn verplichtingen voortvloeiende uit wettelijke maatregelen, besluitvorming ten aanzien van gemeenschappelijke regelingen, buitengewoon onderhoud dat zich voordoet in verband met niet voorzienbare omstandigheden (calamiteiten).
En **onuitstelbaar** houdt in dat het niet verschuifbaar in tijd is, zonder dat dit tot meerkosten leidt.
- Voorgestelde negatieve afwijkingen worden voorzien van een solide dekkingsvoorstel. Alleen afwijkingen met een exogeen/niet beïnvloedbaar karakter kunnen zonder dekkingsvoorstel worden ingediend. Ook afwijkingen die voortkomen uit eerdere concrete en direct te relateren besluitvorming van raad of college hoeven niet te worden voorzien van een dekkingsvoorstel.
- De afwijking vloeit **niet** voort uit nieuw beleid. De bestuursrapportage biedt geen gelegenheid om incidenteel (of zelfs structureel) extra middelen te claimen voor nieuw beleid. Voorstellen voor nieuw beleid vinden bij voorkeur plaats via de kadernota in verband met de integrale afweging of bij uitzondering en bij een dringende reden via een separaat raadsvoorstel.
- Het minimum bedrag voor een te rapporteren afwijking is € 50.000.
- De afwijkingen kunnen zowel incidenteel als structureel van aard zijn.

Planning

Eerste bestuursrapportage

Startdatum:	Einddatum:	Actie:
	1 maart 2024	Start 1^e Bestuursrapportage 2024
	1 maart 2024	Uitvraag teksten, financiële mutaties en af te sluiten kredieten
1 maart 2024	24 maart 2024	Schrijven teksten resultaatmonitor en afstemming PFH en Nwm
1 maart 2024	24 maart 2024	Opstellen financiële mutaties door PAV-er in samenwerking met financieel adviseur
	24 maart 2024	Deadline aanlevering teksten en financiële mutaties
25 maart 2024	5 april 2024	Opstellen boekwerk en template financiële mutaties
8 april 2024	12 april 2024	Redigeren beleidsteksten (uitzonderingen)
	15 april 2024	Deadline aanlevering DMT
	22 april 2024	Behandeling DMT
22 april 2024	30 april 2024	Verwerken terugkoppeling DMT
	30 april 2024	Deadline aanlevering college
	7 mei 2024	1e behandeling in college
	21 mei 2024	Vaststelling in college
	8 juni 2024	Behandeling agendacommissie
8 juni 2024	4 juli 2024	Technische vragen raadsleden en commissieleden
	11 juni 2024	Auditcommissie
	25 juni 2024	Commissie ruimte, wonen en duurzaamheid (RWD)
	26 juni 2024	Commissie welzijn, onderwijs en sport (WOS)
	27 juni 2024	Commissie algemene zaken (AZ)
	4 juli 2024	Behandelen/vaststellen Gemeenteraad

Tweede bestuursrapportage

Startdatum:	Einddatum:	Actie:
	1 juni 2024	Start 2^e Bestuursrapportage 2024
	1 juni 2024	Uitvraag teksten, financiële mutaties en af te sluiten kredieten
1 juni 2024	20 juli 2024	Schrijven teksten resultaatmonitor en afstemming PFH en Nwm
1 juni 2024	20 juli 2024	Opstellen financiële mutaties door PAV-er in samenwerking met financieel adviseur
	20 juli 2024	Deadline aanlevering teksten en financiële mutaties
22 juli 2024	2 augustus 2024	Opstellen boekwerk en template financiële mutaties
5 augustus 2024	9 augustus 2024	Redigeren beleidsteksten (uitzonderingen)
	13 augustus 2024	Deadline aanlevering DMT
	19 augustus 2024	Behandeling DMT
19 augustus 2024	27 augustus 2024	Verwerken terugkoppeling DMT
	27 augustus 2024	Deadline aanlevering college
	3 september 2024	1e behandeling in college
	17 september 2024	Vaststelling in college
	3 oktober 2024	Behandeling agendacommissie
3 oktober 2024	14 november 2024	Technische vragen raadsleden en commissieleden
	8 oktober 2024	Auditcommissie
	15 oktober 2024	Commissie ruimte, wonen en duurzaamheid (RWD)
	16 oktober 2024	Commissie welzijn, onderwijs en sport (WOS)
	17 oktober 2024	Commissie algemene zaken (AZ)
	14 november 2024	Behandelen/vaststellen Gemeenteraad

2.3.3 Kadernota 2025

De kadernota is het moment voor het college en de raad om een integrale afweging te maken voor de komende vier jaar. Om dit te kunnen doen vindt er eerst een herijking van het financieel beeld plaats. Het bestuur kan dan een afgewogen besluit nemen over de kaders voor de meerjarenbegroting 2025-2028.

Met de kadernota worden de uitgangspunten voor de meerjarenbegroting vastgesteld. De aangenomen amendementen, moties en de discussie in de gemeenteraad over de keuze van het te voeren beleid zijn richtinggevend voor het opstellen van de meerjarenbegroting 2025-2028.

In onderstaand schema is de planning op hoofdlijnen weergegeven. Dit is de planning naar de huidige inzichten. Bij tussentijdse wijzigingen maken we deze bekend via JIP. Momenteel wordt nagedacht hoe we invulling gaan geven aan het door de gemeenteraad gevraagde plan ter verbetering van de financiële positie van de gemeente. Dit gaat ongetwijfeld invloed hebben op de Kadernota, zowel inhoudelijk als procesmatig. Zodra hier meer duidelijkheid over is, wordt dit (via JIP) weer met jullie gedeeld.

Op het moment dat de werkzaamheden starten, volgt ook een nadere toelichting op de gevraagde werkzaamheden.

Planning

Kadernota 2025				
Startdatum	Einddatum	Actie / product	Betrokkenen	Teams
	12 februari 2024	Startbijeenkomst Kadernota (Ombuigingsproces is separaat gestart)	DT/MT, Financiën, beleidsadviseurs	Allen
	29 februari 2024	Toelichting proces en voorlopige resultaten ombuigingsproces in VHL-plein		
	5 maart 2024	Opiniërende bespreking voorlopige resultaten ombuigingsproces in Commissie RWD (?)		
	6 maart 2024	Opiniërende bespreking voorlopige resultaten ombuigingsproces in Commissie WOS (?)		
	7 maart 2024	Opiniërende bespreking voorlopige resultaten ombuigingsproces in Commissie AZ		
12 februari 2024	1 maart 2024	Eerste ronde aanleveren input kadernota	Beleidsadviseurs	Allen
1 maart 2024	8 maart 2024	Tussentijdse evaluatie input eerste ronde	DT/MT, Financiën, beleidsadviseurs	Allen
	11 maart 2024	terugkoppeling aanlevering input kadernota (indien nodig na tussentijdse evaluatie)	Beleidsadviseurs	Allen
12 maart 2024	31 maart 2024	Opstellen van de kadernota	Financiën	Financiën
	8 april 2024	Behandelen 1e concept kadernota	DT/MT	Financiën
9 april 2024	18 april 2024	Aanpassen/aanvullen stukken, opmaak en redactie	Financiën	Financiën
	22 april 2024	Behandelen 2e concept kadernota	DT/MT	Financiën
23 april 2024	26 april 2024	Aanpassen/aanvullen stukken, opmaak en redactie	Financiën	Financiën
	14 mei 2024	Behandelen kadernota	B&W	Financiën
	28 mei 2024	Behandelen/vaststellen kadernota	B&W	Financiën
	29 mei 2024	Verzenden Kadernota naar raad		Financiën
	11 juni 2024	Auditcommissie	Raad	Griffie
	13 juni 2024	Presidium	Raad	Griffie
	25 juni 2024	Commissie ruimte, wonen en duurzaamheid (RWD)	Raad	Griffie
	26 juni 2024	Commissie welzijn, onderwijs en sport (WOS)	Raad	Griffie
	27 juni 2024	Commissie algemene zaken (AZ)	Raad	Griffie
	9 juli 2024	Behandelen/vaststellen Kadernota 2025	Raad	Griffie

2.3.4 Meerjarenbegroting 2025-2028 / Programmabegroting 2025

Met de kadernota en de eventuele aangenomen amendementen en moties zijn de uitgangspunten voor de meerjarenbegroting bepaald. De meerjarenbegroting is een uitwerking van deze uitgangspunten.

Het streven is een sluitende jaarschijf 2025 en een meerjarenbegroting die materieel in evenwicht is.

Onderdelen begroting

De begroting heeft een beleidsinhoudelijk en een cijfermatig deel. Dit wordt in de begroting integraal gepresenteerd. De bevindingen ten aanzien van de financiële resultaten moeten (zoveel mogelijk) in lijn liggen met de beleidsinhoudelijke resultaten. Belangrijke afwijkingen in financiële zin moeten ook vergezeld gaan van een beleidsinhoudelijke toelichting.

De begroting wordt opgesteld naar taakvelden. We rapporteren naar de raad en provincie op het niveau van de taakvelden. Dit conform de BBV voorschriften.

De meicirculaire vormt de basis voor de meerjarenbegroting. De meicirculaire geeft inzicht over de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Hieruit volgt hoe we in de begroting omgaan met de nominale ontwikkelingen (de indexering van de personeelskosten, de budgetten met betrekking tot goederen en diensten en de verhoging van de gemeentelijke tarieven). Verder blijkt uit de circulaire of er nog budgettaire gevolgen zijn voor de begroting 2025 en volgende jaren.

De **beleidsbegroting** bestaat uit de programma's en de paragrafen. In de programma's gaan wij in op de doelstellingen (Wat willen we bereiken?), de activiteiten (Wat gaan we daarvoor doen?) en de middelen (Wat gaat het kosten?). Ook geven wij per programma de vigerende beleidsnota's en de verplichte beleidsindicatoren weer.

De paragrafen bevatten de beleidslijnen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten en de lokale heffingen.

De **financiële begroting** is een financiële samenvatting van de baten en lasten vanuit de programma's, de algemene dekkingsmiddelen, overhead, onvoorzien en VPB. Het bevat in ieder geval de volgende onderdelen:

- Het overzicht van baten en lasten en de toelichting. In de toelichting wordt onder andere aangegeven waarop de ramingen zijn gebaseerd en waardoor eventuele verschillen ten opzichte van vorig jaar zijn ontstaan.
- De uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting. Ook in die toelichting wordt onder meer aangegeven waarop de ramingen zijn gebaseerd en waardoor eventuele verschillen ten opzichte van vorig jaar zijn ontstaan.
- De bijlage met het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld.

De **personeelsbegroting** wordt per peildatum 1 mei 2024 opgemaakt, waarna de teams op medewerker niveau aangeven naar welke taakvelden de salarislasteren worden verdeeld. Hierbij geldt een maximum van vijf taakvelden en een minimum van 10% per taakveld. We proberen hierbij zoveel mogelijk aan te sluiten bij reeds aanwezige verdelingen.

De **detailbegroting** wordt opgesteld aan de hand van de jaarschijf 2025 uit de lopende meerjarenbegroting 2024-2027, die vervolgens wordt geactualiseerd naar aanleiding van de meerjarige consequenties van de kadernota 2025, 1e bestuursrapportage 2024, meicirculaire en (voorlopige) indexatie. Om de begroting verder te actualiseren, kunnen teams bij de begrotingsopstelling eventueel nog wijzigingen doorgeven. Het uitgangspunt hierbij is dat financieel neutrale wijzigingen altijd worden geaccepteerd en dat niet neutrale wijzigingen door de directie moeten worden geaccordeerd. Afhankelijk van de omvang van de niet neutrale wijziging kan besluitvorming door het college of de raad nodig zijn. De afdelingen worden hierbij ondersteund door de adviseurs.

Planning

Meerjarenbegroting 2025-2028				
Startdatum	Einddatum	Actie / product	Betrokkenen	Teams
13 mei 2024	24 mei 2024	Opstellen personeelsbegroting per peildatum 1 mei	HRM	HRM
13 mei 2024	24 mei 2024	Opmaken investeringsplan en staat vaste activa	Financieel beleid	Financiën
	27 mei 2024	Verspreiden instructies en formats voor de programma's en paragrafen	Financieel beleid/programmaredacteuren	Financiën
	27 mei 2024	Verspreiden format urenverdeling via adviseurs naar teammanagers	Financieel beleid/adviseurs	Financiën
28 mei 2024	14 juni 2024	Opstellen urenverdeling medewerkers	Teammanagers	alle teams
28 mei 2024	14 juni 2024	Check personeelsbegroting met budgetten	HRM	Financiën
28 mei 2024	21 juni 2024	Opstellen beleidsteksten voor programma's en paragrafen	Programmaredacteuren	alle teams
17 juni 2024	21 juni 2024	Bespreken effecten meircirculaire met betrokken teams/adviseurs	Adviseurs/afdelingsmanagers	Financiën
17 juni 2024	21 juni 2024	Snelkookpansessies teksten inclusief afstemming met pfi's? "Week van de begroting"	Adviseurs/afdelingsmanagers	Financiën
	25 juni 2024	Vaststellen meircirculaire in B&W	B&W	Financiën
30 mei 2024	2 augustus 2024	Financiële verwerking kadernota, 1e bestuursrapportage, meircirculaire en indexeringen	Financieel beleid/adviseurs	Financiën
30 mei 2024	2 augustus 2024	Aanleveren input voor de detailbegroting, denk aan gewijzigde budgetten beheer en onderhoud, verschuivingen tussen budgetten met uitzondering van personeelskosten en kapitaallasten. a. kostenneutraal, wordt altijd verwerkt. b. realistisch begroten, aanpassingen bijhouden tot goedkeuring DT/MT.	PAV's, financieel beleid/adviseurs	alle teams
24 juni 2024	28 juni 2024	Bespreken beleidsteksten programma's en paragrafen met portefeuillehouders (Of al ondervangen door de week van de begroting?)	Programmaredacteuren	alle teams
	1 juli 2024	Behandelen concept beleidsteksten	DT/MT	Financiën
5 augustus 2024	21 augustus 2024	Opstellen concept begroting	Financieel beleid	Financiën
5 augustus 2024	21 augustus 2024	Opstellen meerjarenoverzicht reserves en voorzieningen	Financieel beleid	Financiën
5 augustus 2024	21 augustus 2024	Opstellen overzicht van baten en lasten	Financieel beleid	Financiën
5 augustus 2024	21 augustus 2024	Opstellen overzicht van incidentele baten en lasten	Financieel beleid	Financiën
5 augustus 2024	21 augustus 2024	Opstellen overzicht structureel begrotingssaldo	Financieel beleid	Financiën
5 augustus 2024	21 augustus 2024	Overzicht van investeringen	Financieel beleid	Financiën
22 augustus 2024	6 september 2024	Opstellen EMU-saldo	Financieel beleid	Financiën
22 augustus 2024	6 september 2024	Opstellen IV3	Financieel beleid	Financiën
5 augustus 2024	22 augustus 2024	Opstellen geprognosticeerde balans	Financieel beleid	Financiën
	22 augustus 2024	Versturen concept begroting naar DT/MT	Financieel beleid	Financiën
	26 augustus 2024	Behandelen 1e concept begroting 2025-2028 in DT/MT	DT/MT	Financiën
	2 september 2024	Behandelen/vaststellen begroting 2025-2028 in DT/MT	DT/MT	Financiën
3 september 2024	5 september 2024	Aanpassen/aanvullen stukken, opmaak en redactie	Financieel beleid	Financiën
	10 september 2024	Behandelen begroting 2025-2028 in B&W	B&W	Financiën
	24 september 2024	Behandelen/vaststellen begroting 2025-2028 in B&W	B&W	Financiën
	25 september 2024	Verzenden begroting naar raad	Financieel beleid	Financiën
	8 oktober 2024	Technische sessie	Raad	Griffie
	15 oktober 2024	Commissie ruimte, wonen en duurzaamheid (RWD)	Raad	Griffie
	16 oktober 2024	Commissie welzijn, onderwijs en sport (WOS)	Raad	Griffie
	17 oktober 2024	Commissie algemene zaken (AZ)	Raad	Griffie
	7 november 2024	Behandelen/vaststellen begroting 2025-2028	Raad	Griffie
	8 november 2024	Verzending begroting naar de provincie	Financieel beleid	Financiën